

Bijlage N: Reflectie plan van aanpak koplopers door onderzoekersgroep

Bijlage bij Verslag van de voorzitter van het convenanttraject dierwaardige veehouderij

December 2023. Onderzoekersgroep voor het convenant Dierwaardige Veehouderij: Imke de Boer, Bram Bos, Fleur Hoorweg, Bas Kemp, Bas Rodenburg, Marko Ruis, Elsbeth Stassen, Arjan Stegeman

Inleiding

Op verzoek van Caring Farmers reflecteren wij als onderzoekersgroep op het “Plan van Aanpak koplopers” zoals opgesteld door Caring Farmers binnen het (mogelijke) Convenant Dierwaardige Veehouderij. Vragen die daarbij aan de onderzoekersgroep zijn gesteld zijn; 1) voldoen onze plannen voor de huisvesting aan jullie dierinhoudelijke toets? 2) Waar voldoet het nog niet? 3) Waar kan het anders/beter?

Het Plan van Aanpak zoals wij dat toegestuurd kregen bestaat uit een introducerend document (‘Voorwaarts mars naar een dierwaardige veehouderij’), een sectoroverstijgende bijlage die ingaat op wet- en regelgeving en financiering, en een drietal bijlagen die het plan concreet uitwerken voor respectievelijk de sectoren rundvee, varkens en pluimvee. Deze laatste drie bespreken de eigenschappen van houderijsystemen zoals Caring Farmers die voor ogen heeft.

Algemeen

De onderzoekersgroep heeft zich in deze reflectie beperkt tot de drie bijlagen per sector en deze langs de eigenschappen van de “Dierinhoudelijke toets (DIT)” gelegd. Daarbij is aandacht gegeven aan de vraag in hoeverre de eigenschappen uit de dierinhoudelijke toets worden geborgd in het Plan van Aanpak voor de koplopers. Dit wordt besproken in de hiernavolgende paragraaf.

Met betrekking tot de sector overstijgende bijlage rond wet- en regelgeving en financiering geven we alleen als suggestie mee dat er in het vervolgproces gewaakt moet worden voor een onbedoelde tegenstelling tussen dierwaardigheid en in wet- en regelgeving en financiering gehanteerde indicatoren op andere gebieden van duurzaamheid. Denk bijvoorbeeld aan het sturen op CO2-impact per kilogram product, die er gemakkelijk toe kan leiden dat in de praktijk de intensiteit van productie wordt verhoogd, waardoor bepaalde eigenschappen van dierwaardigheid mogelijk juist lastiger te realiseren zijn. Een kritische reflectie op het mogelijke effect van gehanteerde indicatoren op dierwaardigheid is daarom op zijn plek.

Verder bevelen we aan om de koplopers in het realiseren van dierwaardigheid (zoals bv. deelnemers aan Caring Farmers) nadrukkelijk de ruimte te geven (in o.a. regelgeving, financiering e.d.) om die koploperrol te kunnen spelen t.b.v. uiteindelijk de hele veehouderij, en niet als een blijvende niche. Zoals wij ook al hebben aangegeven in de DIT is niet alleen tijd nodig voor deze omslag naar dierwaardigheid, maar ook ontwikkeling van kennis en praktijken. Beschouw de koplopers dan ook als belangrijke spelers in die ontwikkeling, en bouw een lerend netwerk om hen heen (met een diversiteit aan veehouders).

Per diercategorie

Melkvee en kalveren

Voor rundvee gaat Caring Farmers uit van een melkvee- en vleesveehouderij zonder aparte vleeskalversector. De melkveehouderij van de toekomst schetsen ze als extensief, grondgebonden, met minimaal 2000 uur weidegang, kruidenrijk grasland, kalveren bij de (pleeg)moeder en dubbeldoelrassen met een bescheiden melkproductie. Deze punten sluiten aan bij de DIT en gaan voor wat betreft het gebruik van dubbeldoelrassen verder.

In de visie van Caring Farmers hebben koeien hoorns of zijn genetisch hoornloos, zijn koppels niet groter dan 60 koeien en blijven kalveren minimaal 3 maanden op het moederbedrijf. Deze punten sluiten aan of gaan verder dan de eigenschappen in de DIT. Levensduur en robuustheid van koeien zijn weergegeven als belangrijke fok- en selectiedoelen op de melkveehouderijen. Adviseurs en boeren worden getraind in het selecteren en bevoordelen van robuuste dieren, wat vaak niet de dieren zijn met de maximale melkproductie. Deze punten sluiten aan bij de definitie van integriteit van dieren in de DIT. De ambitie van het programma is hoog en het tijdsbestek voor realisatie van de plannen (veel per 2025) is ook zeer uitdagend.

Varken

Na een algemene beschrijving worden in een tabel meer in detail de doelstellingen verwoord. Opvallend is dat hierbij de door de onderzoeksgroep voor het convenant dierwaardige veehouderij geformuleerde eigenschappen zoals vastgelegd in de DIT soms letterlijk worden gevolgd.

De eigenschappen als een stalconcept waarin dieren van alle leeftijden de keuze en ruimte hebben om soorteigen gedrag uit te voeren, geen routinematige ingrepen, een minimale speenleeftijd van 6 weken, zeugen in vrijloop hok, geschikte vloeren, nestmateriaal voor de zeug en opmerkingen over mengen en socialiseren van dieren als beschreven in de dierinhoudelijke toets worden vrijwel letterlijk ook gevonden in de bijlage varkens van Caring Farmers. Het concept voldoet dan ook aan de uitgangspunten van een dierwaardige veehouderij. De ambitie van het programma is hoog en het tijdsbestek voor realisatie van de plannen (veel per 2025) is ook zeer uitdagend.

Pluimvee

Voor pluimvee gaat Caring Farmers uit van Dubbeldoeldieren, waarbij dus geen vleeskuikens meer worden gehouden en de vleesproductie wordt ingevuld door het mesten van haantjes en het benutten van uitgelegde hennen. Dit voldoet aan het punt uit de DIT om bij de vleesproductie gebruik te maken van een trager groeiend ras. Ook zet men vooral in op kleinschalige pluimveehouderij, bijvoorbeeld in mobiele stallen met buitenuitloop. Dit type systeem voldoet doorgaans aan de punten uit de DIT voor wat betreft het bieden van voldoende ruimte per dier en het mogelijk maken van natuurlijk gedrag.

Aandachtspunt is wel dat de huisvesting ook voldoende ruimte en mogelijkheden voor de dieren biedt tijdens afscherm- en/of ophokplicht i.v.m. de dreiging van vogelgriep of op andere wijze beschermen van de dieren tegen besmetting (door bijvoorbeeld vaccinatie). Het toepassen van een overdekte uitloop aan de mobiele stal kan hiervoor een goede oplossing bieden. Deze kan ook worden gebruikt voor het verstrekken van extra omgevingsverrijking. Dat wordt ook aangegeven in de tabel in het stuk zelf. Caring Farmers laat de ambitie zien om aan alle punten van de DIT te voldoen in 2030. Dit wordt voor de overige punten niet in detail toegelicht.